

A l'esquerra, Jayne Mansfield, encarnació del «trash».

això no és barat, el tipus es guanya les garrofes treballant de matí i fins a mitja tarda d'executiu en una multinacional —ja no en parlem més, del conservadorisme latent en tota aquesta història—, per aconseguir els diners necessaris per satisfer la seva dèria col·leccionista, i submergir-se la resta del temps dins l'univers de la *trash-culture*.

Or a les escombraries

Tot i que en termes relatius, els anys seixanta representen la descoberta dels valors de l'aigüalida cultura pop. I no em refereixo tant al fet que pintors com Warhol o Lichtenstein agafin elements iconogràfics del còmic o la publicitat o les anàlisis i disseccions de savis semiòlegs, com que es reconegui d'una manera generalitzada que peces (sub)culturals, produïdes en principi amb l'únic objectiu de fer diners, que compleixen la llista d'adjectius (popular, consumible de premsa, de baix preu, produït en massa, juvenívol, enginyós, *sexy*, xamós, amb *glamour* i que sigui negoci) amb què Richard Hamilton les va definir, segueixin sent, després d'un temps i potser per sempre, divertides, interessants i suggeridores.

Per això sortiren aleshores tants llibres i articles que encetaren la revisió de la història dels còmics, els primers anys del *rock & roll*, el cinema fantàstic (aparició de revistes com el *Famous Monsters*, de F. J. Ackerman —del 58, però que no tingué l'auge fins uns anys més tard), o a l'Estat espanyol, l'enyorada *Terror fantàstic*), o la litera-

LA SÈRIE Z IMPOSA LA SEVA LLEI

S.O.S.: La invasió de la cultura «trash»

De fa un temps, ha augmentat espectacularment el culte i el col·leccionisme de serials televisius i cinematogràfics, actors de tercera fila i músics obscurs dels cinquanta i seixanta. I és que un punt per sota del «pop» hi ha el «trash».

Santi Palos

Tinc un amic que hi és un addicte total. Bescanvia amb dues dotzenes de corresponsals d'arreu el món, passa revista una volta per setmana a certes tendes i mercats, i rep un grapat de catàlegs que devora amb delectació.

El resultat de tots aquests esforços és un apartament, gens difícil de confondre a la primera ullada amb un museu, ple a vessar de revistes, còmics, llibres, fotos, posters i d'altres artefactes que la majoria de la gent qualificaria de no més aptes per a tirar al fem. Com que, contra el que pugui semblar, posseir tot

Herois del «trash»

Jayne Mansfield

Capítol a part de la trash-culture són les pin-ups, rosses que encisaren per un temps els estudis de Hollywood. Amb perdó dels fans de Marilyn, Jayne Mansfield n'era el número u. Però era una star de totes totes i feia pel·lícules de primera. La trash-pin-up per excel·lència era —és— Mamie Van Doren, que té molts devots a Barcelona.

Plastic Man

Al·lucinants i surrealistes de debò, eren les aventures de l'home de plàstic, sorgides de la ploma de Jack Coie des de l'any 41, i que eixien a la revista Police Comics. Un dels super-herois més bonics i desconeguts.

Jesus (Jess) Franco

Injustament menyspreat per la crítica, mitificat als EUA, figura singular, únicament superada en alguns sentits per Buñuel, del cinema espanyol, Franco és trash-culture al 100%. Podria ser el director més prolífic del món, en una carrera que començà seriosament com a ajudant de

direcció i coguionista en *El coyote* i *La justicia del Coyote*, ja dirigint la quasi beat *Tenemos dieciocho años* (1959), i ha continuat amb un incalculable nombre de títols, on hi ha des d'obres mestres absolutes fins a bunyols també absoluts. Trash al 100%

The Cramps

Ara mateix, la primera cult-rock-band de l'univers. Realment innovadors quan sortiren a la llum, han donat una visió raw i apocalíptica del rock'n'roll dels cinquanta, adornada per textos i estètica lúgubre. Preguntes a qualsevol caçadora de cuiró.

Santo, el enmascarado de plata

Si Estats Units és el paradís del trash, a Mèxic, ja deuen ser trash fins i tot els fulls dominicals de les parròquies. Només d'allà podia sortir un cinema fantàstic tan demencial com el de René Cardona i companyia o personatges tan fascinadors com Santo, el Enmascarado de Plata. Originalment, als cinquanta, ¡un campió de lluita lliure!, passà primer a la fotonovel·la i el còmic, i finalment al cinema, en una delirant i llarga quantitat (gairebé una trentena) de pel·lícules, que són trash en estat pur.

Edward D. Wood JR

El director més estrofolari, el pitjor diuen, de tota la història del cinema, travestit i alcohòlic, que signà trash-movies ja super-clàssiques: *Plan nine from outer space*, *Gien or Glenda*.

William Castle

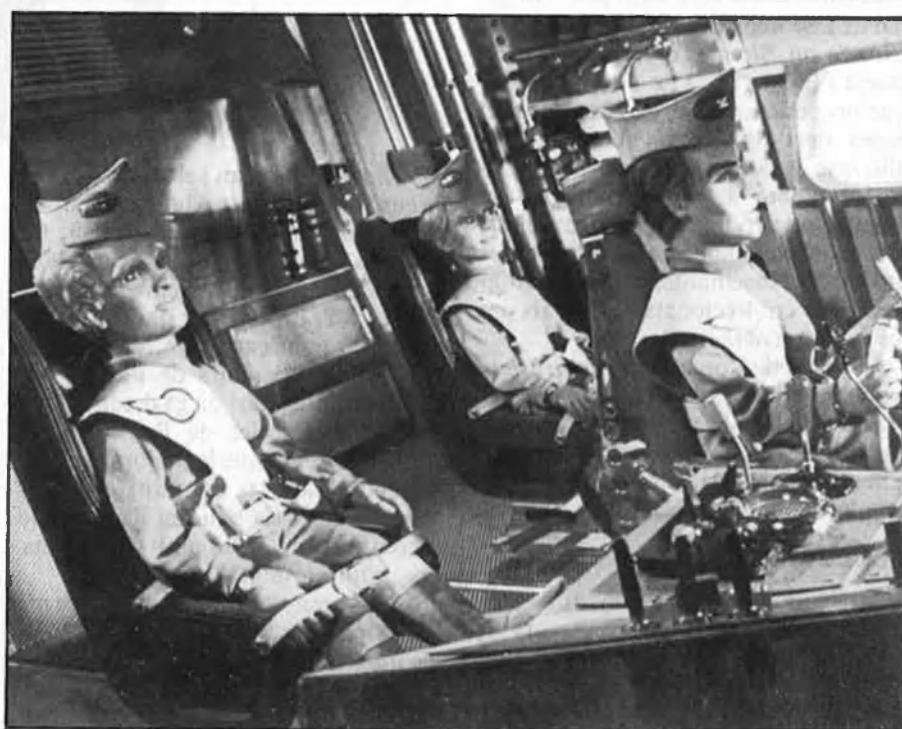
Un altre director antològic, conegut per fets com que un esquelet sortís de la pantalla —un ninot aleshores— i caminés cap als espectadors, o posar petits motors sota els seients de la sala, per donar impressió de xoc.

Mila Nurmi «Vampira»

L'actriu més exòtica de la història del cinema. Se n'explica cada una: que si era extraterrestre, que si va matar James Dean d'un atac psíquic... Se la podia veure en programes de televisió i pel·lícules com *Plan nine from outer space*.

David Janssen

Un dels primers actors consagrats mitjançant els telefilms, per haver protagonitzat la gran *El fugitivo*, actualment en repeticó a TVE, i en els setanta, *Harry-O*.

A l'esquerra, David Janssen. «Thunderbolt 5» va ser una sèrie molt famosa els anys 60.

tura de consum. Parcel·les, el valor de les quals dins la cultura del segle XX ningú a hores d'ara, no pot discutir.

Així, el *trash* seria l'esglaó, impossible de delimitar, per sota del pop. La diferència que hi ha entre *Invasion of the body snatchers*, de Don Siegel, un film que compta, malgrat la seva condició de «b» amb tota la correcció, imaginació i reconeixement crític, segones lectures incloses, de les grans obres, i *Plan nine from outer space*, d'Edward D. Wood Jr., on el guió és pura absurditat, es veuen els fils que mouen els plats voladors i, això no obstant, la pel·lícula té un encant, *kitsch* si voleu, no de la mateixa classe que *Invasion*, però innegable.

lletra atapeïda on s'ofereixen, entre altres, còmics d'editores com ara la DC (*Superman*, *Batman*), EC (*Crime Suspensories*, *Frontline Combat*), Walt Disney, Harvey (*Dick Tracy*, *Green Hornet*), Marvel o Timely, i una increïble quantitat de revistes de ràdio, televisió i cinema, incloent-hi les guies setmanals, *Playboy* i tots els succedanis que la creació de Hugh Hefner ha tingut al llarg dels anys, novel·les d'aventures com Doc Savage o The Shadow i tots els articles que es puguin imaginar de personatges de còmic, actors i actrius, pel·lícules i sèries de televisió.

Hi tenen secció pròpia James Bond, The Avengers (*Los vengadores*)/Diana Rigg, *Charlie's angels* (*Los angeles*

amb especial predilecció pels serials dels trenta i quaranta (les «pel·lícules por jornadas» com s'anunciaven les poques que es deixaren veure a l'Estat espanyol).

De música, es reediten discos d'una gran quantitat d'obscureïts dels cinquanta i seixanta (tot i que, en la meua opinió, els autèntics *trash-sounds* són els de la música «disco», ¿on és Dee D. Jackson?). Quant a còmics, les edicions originals de superherois, horror, ciència-ficció, i animals humanitzats (Walt Disney, Hanna-Barbera...) agafen màximes còtitzacions. I, punta de l'iceberg, prova que no és un fet de quatre rates col·leccionistes, les cadenes de televisió de tot el món reposen els vells telefilms. Frueixen d'un gran culte, de les antigues, *Dark shadows*, *High Chaparral*, *Cassidy Class*, *Charlie's Angels* i l'increïble *Star Trek* (*La conquista del espacio*, fou l'imperialis-

A la dreta, «Batman». A l'esquerra, una de les múltiples seqüeles.

O entre el «Whole lotta love» original de Led Zeppelin i la versió *disco* de *Blonde on Blonde*, o entre Little Richard i Esquerita. I no es tracta, tot i que no podem deixar de considerar el paper de l'esnobisme, de reivindicar allò que és dolent, sinó de saber veure, de trobar a les escombraries on s'apilen els productes a vegades rebutjats en el seu moment, els que tenen res que els faci fascinants, colpidors i dignes de ser col·leccionats-recuperats per les noves generacions.

El rovell de l'ou en això del *trash* el trobem, és clar, als EUA. Femer gantí on trobar-hi meravelles i d'on ha sortit l'expressió *worst positively* (dolent sense paliatius) el millor qualificatiu que es pot donar als *trash-products*.

Escombraries a preu d'or

Howard Rogofsky (P.O. Box 107, Glen Oaks, N.Y. 11004) és una de les referències inevitables. El seu catàleg de venda per correu té fama de ser el més complet del món pel que fa a paper imprès. Quaranta-vuit pàgines de

de Charlie, Batman i els Monkees. Els preus, impossibles. Alguns exemples: un puzzle de «Charlie's angels», 60\$ «Who's who in TV» n. 17, del 67, 126\$; un braçat amb l'emblema dels Monkees, 150\$; un «colour photo tv show set of 55 gum card set», de Batman, del 66'; 300\$; mapa de l'any 33 de l'univers imaginari on es desenvolupaven les peripècies de Buck Rogers, 400\$. Ben segur que la majoria de compradors d'aquests ara fetitxes de nostàlgia, abans els haurien llançat a les escombraries. *Trash* amb tots els ets i uts, ¿qui en dubta?

¿Els terrenys més apreciats, amb més peces insòlites? Doncs en cinema, tots els films qualificats de sèrie-c cap avall, pertanyents als gèneres de terror, ciència-ficció, negre, històric, segons quin erotisme i de disbauxa juvenil,

ta títol espanyol), i de les noves, tota l'allau de *soap operas* d'intrigues i ambients luxosos, ben conegudes per tots, *Dallas*, *Falcon Crest*, *The Colbys*, etc.

Un factor important és la càrrega mitòmana de tot això. Almenys als EUA, mai no havia estat tan gran la proliferació de *fan clubs*. De les pel·lícules i telefilms, en surt el culte a actors i actrius de segona divisió (quan no de tercera regional), amb seguidors actius, que busquen i compren tot el que fa referència als seus ídols. I fins i tot es donen una feinada organitzant el club de fans, fent contactes, i publicant butlletins de periodicitat regular, alguns d'ells veritables petites revistes on s'han emprat moltes hores de dedicació per tenir una eina d'informació sobre les activitats de la celebritat de torn, i de nexa entre els seus fans. □